

Provinciale Staten
Postbus 6001
4330LA Middelburg

Onderwerp
PFAS Westerschelde en Kanaal Gent-
Terneuzen

Zaaknummer
106100

Behandeld door

Verzonden

Middelburg, 23 november 2021

Geachte voorzitter,

Met deze brief informeren wij u over de recente ontwikkelingen in het dossier PFAS Westerschelde en Kanaal Gent-Terneuzen. We schetsen graag nog eerst de lijnen die wij in dit dossier hebben ingezet:

1) Zorgen dat de PFAS-vervuiling in de Westerschelde en het Kanaal Gent-Terneuzen wordt verminderd

De gesprekken op bestuurlijk en ambtelijk niveau die in de voorbije periode zijn gevoerd zorgen ervoor dat de PFAS-vervuiling in de Westerschelde en het Kanaal Gent-Terneuzen hoog op de agenda staat en het Rijk bereid is om de coördinatie op zich te nemen. Wij stimuleren de verschillende partijen om actie te ondernemen en waar nodig brengen wij partijen bij elkaar. Het doel is om een meetbare verlaging te realiseren van de concentraties PFAS in de Westerschelde en het Kanaal Gent-Terneuzen. Dit vanuit een bredere lange termijnagenda om de vervuiling in de Westerschelde en het Kanaal Gent-Terneuzen te verminderen.

2) Antwoorden voor de inwoners van Zeeland krijgen

De berichten over de PFAS in de Westerschelde en in het Kanaal Gent-Terneuzen in combinatie met de berichten uit Vlaanderen over de situatie rond 3M maken dat wij en de inwoners van Zeeland zich zorgen maken en met vragen rondlopen over mogelijke effecten en risico's van PFAS voor hun gezondheid. Onze inzet is om antwoord op de vragen te krijgen die bij de inwoners van Zeeland leven.

3) Eigen, provinciale verantwoordelijkheid nemen

Hoewel veel verantwoordelijkheden bij andere overheden liggen, zijn er in dit dossier aspecten die wel rechtstreeks de verantwoordelijkheid van de provincie raken, zoals vergunningverlening, toezicht en handhaving voor indirecte lozingen en onze rol in uitvoering van een aantal projecten. Maar bijvoorbeeld ook op het gebied van het inbrengen van zienswijzen op besluiten van derden. Waar wij anderen wijzen op hun verantwoordelijkheden, moeten we onze eigen verantwoordelijkheden ook stevig invullen.

4) Verbeterpunten uit PFAS-dossier

Uit het PFAS-dossier komen ook punten naar voren waar uit geleerd kan worden. Bijvoorbeeld het omgaan met de informatie die vanuit Vlaanderen wordt aangeboden over vergunningen en MER-procedures met grensoverschrijdende gevolgen en het bij elkaar brengen van eerdere onderzoeksresultaten (zoals het zeehondenonderzoek). Dergelijke verbeterpunten worden benoemd en direct ook belegd om te komen tot verbeterstappen.

In deze brief zullen wij per lijn waarop wij inzetten de huidige stand van zaken en ontwikkelingen van de afgelopen weken schetsen. Wij zullen u in de komende periode regelmatig op deze manier over de ontwikkelingen en de voortgang informeren.

1. Zorgen dat de PFAS-vervuiling in de Westerschelde en het Kanaal Gent-Terneuzen wordt verminderd

a. Landelijk traject

In september 2020 heeft de Europese voedselveiligheidsautoriteit (EFSA) een nieuwe opinie uitgebracht over PFAS. EFSA heeft de gezondheidkundige grenswaarde gesteld op 4,4 ng/kg lichaamsgewicht per week. Dit is de maximale hoeveelheid waaraan iemand mag worden blootgesteld, zonder dat gevolgen voor de gezondheid worden verwacht. Deze hoeveelheid is aanmerkelijk lager dan in een eerder uitgebrachte EFSA-opinie. Naar aanleiding van die opinie zijn in Nederland verschillende acties in gang gezet.

Daarbij gaat het om het op Europees niveau bepleiten van een PFAS-restrictie voor niet-essentiële toepassingen op basis van de Europese verordening REACH. Vorige week is de Tweede Kamer geïnformeerd over de voortgang hiervan¹. Ook Vlaanderen heeft zich inmiddels achter dat pleidooi geschaard.

Voedingsmiddelen (voedsel en drinkwater) zijn de belangrijkste bron van blootstelling aan PFAS. Zoals door het ministerie van IenW op 20 oktober jl. toegelicht is gebleken dat mensen via voedsel en drinkwater samen meer PFAS binnenkrijgen dan de geadviseerde grenswaarde. Er wordt vanuit het Rijk ingezet om de blootstelling van mensen aan PFAS te verminderen. Dit zal zich enerzijds richten op aanvullende adviezen over de aanpak van blootstelling en anderzijds op de handelingsperspectieven om PFAS in het milieu te verminderen. Landelijk wordt hiervoor een stuurgroep ingericht van betrokken bewindspersonen en vertegenwoordigers van de verschillende overheidslagen. De minister van Infrastructuur en Waterstaat heeft in haar gesprek met gedeputeerde Van der Velde de uitnodiging aan hem gedaan om in deze stuurgroep deel te gaan nemen gezien de situatie in Zeeland.

b. Gebiedsgericht traject Aanpak verontreiniging Westerschelde en Kanaal Gent-Terneuzen

Voor de Westerschelde en het Kanaal Gent-Terneuzen verloopt het overleg over het gehele stroomgebied van de Schelde via de Internationale Schelde Commissie. In hun ontmoeting heeft minister Visser met haar Vlaamse collega minister Demir afgesproken om, naar voorbeeld van de afspraken die voor het stroomgebied van de Rijn zijn gemaakt, afspraken te willen maken over het terugdringen van verontreinigingen in het Scheldegebied. In het genoemde voorbeeld van de Rijn gaat het om een vermindering van 30% minder micro-verontreinigingen in 2040. Die ambitie zal door Vlaanderen en Nederland worden ingebracht in de Internationale Schelde Commissie van december 2021 en vanuit Nederland is ook aangegeven dat PFAS als specifiek onderwerp geagendeerd wordt.

Daarmee wordt ook met name de Internationale Schelde Commissie als overlegverband benut voor de agendering van deze onderwerpen. Het speelt minder vanuit het takenpakket van de Vlaams-Nederlandse Scheldecommissie, omdat deze een rol speelt ten aanzien van waterveiligheid, toegankelijkheid en natuurlijkheid. De Internationale Scheldecommissie is het internationale forum voor afstemming over waterkwaliteit in het Scheldegebied en om verontreinigingen in het water terug te dringen.

Wij vinden het belangrijk dat er op kortere termijn vermindering van de PFAS-lozingen plaats gaat vinden. De ministers hebben afgesproken dat daarover op ambtelijk niveau overleg tussen Vlaanderen en Nederland gaat plaatsvinden. De werkgroep grensoverschrijdende aspecten, zoals in eerste instantie door ons is opgestart, biedt daar een basis voor. Maar ook op hogere ambtelijke en op bestuurlijk niveau vraagt dit in onze ogen een inspanning, waaraan wij in onze gesprekken aandacht zullen besteden.

c. Coördinatie vanuit Rijk

In het bestuurlijk overleg met de minister van IenW is toegezegd dat het Rijk de coördinatie op zal gaan pakken. Zoals hierboven is geschetst is zichtbaar dat vanuit de ministeries in relatie tot de EFSA-opinie de kwestie agenderen in de Vlaams-Nederlandse contacten en via de Internationale Schelde Commissie. Wij zien dat vanuit het Rijk de inspanning wordt gepleegd om diverse zaken die rond PFAS voor de Westerschelde en het Kanaal Gent-Terneuzen spelen op te pakken. Direct vanuit de ministeries en vanuit Rijkswaterstaat Zee en Delta.

¹ https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2021Z20440&did=2021D43679

Tegelijkertijd vraagt dat actie van verschillende departementen, ministeries VWS, IenW en LNV, en verschillende uitvoeringsorganisaties zoals Rijkswaterstaat Zee en Delta en het RIVM. Dat betekent dat bijvoorbeeld het snel op gang krijgen van het voedselveiligheidsonderzoek veel contacten tussen verschillende partijen vraagt. Bovendien speelt dat voor de Westerschelde en het Kanaal Gent-Terneuzen veel grensoverschrijdende afspraken en overlegverbanden met een lange geschiedenis spelen, die de situatie extra complex maken.

Zoals in de PS-vergadering van 12 november benoemd vragen wij het Rijk om een rijksregisseur PFAS Westerschelde en Kanaal Gent-Terneuzen aan te wijzen, die kan zorgen voor versnelling in de stappen die moeten worden gezet. Wij zien de meerwaarde in een persoon:

- 1) die voor afstemming van acties door verschillende Rijkspartijen en andere partijen kan zorgen,
- 2) een directe lijn kan onderhouden met de Vlaamse opdrachthouder en
- 3) de communicatie kan stroomlijnen.

Tegelijkertijd beseffen wij ons dat verschillende verantwoordelijkheden bij verschillende bewindspersonen, departementen en organisaties liggen en zij gezamenlijk nut en noodzaak van een dergelijke regisseur zullen moeten zien om dit ook daadwerkelijk te laten werken.

d. Werkgroepen

In de bijeenkomst van het regionale overleg PFAS op 6 juli hebben we het initiatief genomen om in 5 werkgroepen gezamenlijk informatie te verzamelen en op basis daarvan antwoorden te definiëren op de vragen die er toen (al) leefden. Dit waren de volgende werkgroepen:

- 1 Grensoverschrijdende aspecten
- 2 Waterkwaliteit
- 3 Gezondheid
- 4 Voedselveiligheid
- 5 Bodem

In september hebben we de werkgroepen 'grensoverschrijdende aspecten' en 'bodem' georganiseerd. De bijeenkomst van de werkgroep grensoverschrijdende aspecten heeft er toe geleid dat betrokken deskundigen in Nederland en Vlaanderen elkaar weten te vinden en is er kennis, ervaring en informatie uitgewisseld. Bedoeling is om deze werkgroep in januari 2022 opnieuw bij elkaar te roepen.

In de werkgroep bodem is gesproken over knelpunten ten aanzien van het voorkomen van PFAS in bodem. Daarbij is geconstateerd dat er vooral vragen zijn in relatie tot projecten in het kader van het Natuurpakket Westerschelde en dijkversterkingen. Hiervoor waren op dat moment ook al bilaterale overleggen met het ministerie van IenW gaande. Besloten is om knelpunten ten aanzien van de landbodem, indien en waar nodig, voortaan te bespreken in het bestaande Zeeuws Platform Bodembeheer.

Voor voedselveiligheid werd tijdens de informatiebijeenkomst op 20 oktober jl. duidelijk dat er nog geen opdracht gegeven was voor onderzoek dat nodig is om te komen tot een risico-inschatting en een advies voor het eten van producten uit de Westerschelde. In overleg met de ministeries IenW, VWS en LNV, RIVM, Rijkswaterstaat en Wageningen University Research is dat inmiddels wel gedaan (zie hieronder). Gedurende de onderzoeksperiode zullen partijen gezamenlijk het onderzoek begeleiden. De GGD wordt hierbij tevens betrokken.

De GGD hebben wij ook betrokken voor beantwoording van de vraag of er risico's zijn aan het zwemmen in de Westerschelde en het Kanaal Gent-Terneuzen. In overleg met de GGD en Rijkswaterstaat verkennen we of, in navolging van beantwoording van de vraag, het zinvol is om een structurele werkgroep gezondheid te starten.

Rijkswaterstaat gaf verder aan dat waterkwaliteitsaspecten sowieso op de agenda staan van de Internationale Schelde Commissie en in bilateraal overleg tussen Rijkswaterstaat en de Vlaamse Milieu Maatschappij. Dit onderwerp wordt betrokken in de werkgroep grensoverschrijdende aspecten, waarin daarmee de werkgroep waterkwaliteit wordt geïntegreerd.

2. Antwoorden voor de Zeeuw krijgen

a. Voedselveiligheidsonderzoek

Tijdens de informatiesessie van 20 oktober jl. werd duidelijk dat om antwoorden te krijgen voor Zeeland over de risico's bij eten van vis, schaal- en schelpdieren en zeegroenten uit de Westerschelde onderzoek nodig is. Gezamenlijk met ministeries IenW, LNV en VWS, Rijkswaterstaat, RIVM en Wageningen University & Research is overleg gevoerd over de invulling van dit onderzoek. Om dit

onderzoek niet nog langer te laten wachten heeft de provincie aangegeven bereid te zijn om als formeel opdrachtgever op te treden. De onderzoekskosten worden vergoed door de Rijksoverheid.

Er zijn twee opdrachten verleend. De eerste opdracht aan Wageningen University & Research (Wageningen Marine Research en Wageningen Food Safety Research). Deze opdracht omvat het verzamelen van materiaal (vissen, schaal- en schelpdieren, zeegroenten) en de chemische analyse daarvan. Daarnaast heeft de WUR uit eerdere monitoring in opdracht van Rijkswaterstaat gegevens beschikbaar die zij aan het RIVM aanlevert.

De tweede opdracht is verleend aan het RIVM. Het RIVM voert een risicobeoordeling van PFAS aanwezig in vissen, schaal- en schelpdieren en zeegroenten uit de Westerschelde uit in twee fases. In deze eerste fase zal een kwalitatieve verkenning worden uitgevoerd. Op basis van bestaande concentratiegegevens van PFAS in vis (bot) uit de Westerschelde zal bepaald worden hoeveel vis een volwassene nog veilig kan eten. Dit is mogelijk doordat tijdens de gesprekken is gebleken dat met een omrekenmodel de monitoringsgegevens over PFAS in bot kunnen worden gebruikt. Deze eerste inschatting kan gebruikt worden als ondersteuning van een mogelijk consumptieadvies op basis van het voorzorgsprincipe. Waarschijnlijk is het mogelijk dit advies tussentijds te geven, zodat niet afronding van het gehele onderzoek moet worden afgewacht.

In de tweede fase zal een meer kwantitatieve risicobeoordeling worden uitgevoerd op basis van de nog te genereren concentratiegegevens uit de opdracht van de WUR van PFAS in vissen, schaal- en schelpdieren en/of zeegroenten uit de Westerschelde. Hierbij zullen scenario's worden doorgerekend op basis van frequenties (bijvoorbeeld 1 keer per week of 1 keer per maand) en hoeveelheden van consumptie om inzicht te krijgen in de inname van PFAS via deze producten en mogelijke risico's. Om een uitspraak te kunnen doen over mogelijke risico's zullen de inname in beide fasen van het onderzoek worden vergeleken met de gezondheidkundige grenswaarde van de Europese Voedselveiligheidsautoriteit, EFSA (EFSA, 2020). Hierbij zal worden meegenomen dat het zeer waarschijnlijk is dat mensen ook via andere voedselproducten en drinkwater worden blootgesteld aan PFAS's (van der Aa et al., 2021), alsmede gehalten van PFAS in vissen en schaal- en schelpdieren uit andere wateren, voor zover beschikbaar. Naar verwachting kan dit onderzoek voor eind april 2022 gereed zijn. Hierbij speelt mee de samenloop met onderzoeksopdrachten voor Helmond en Dordrecht die reeds een jaar geleden verleend zijn en de capaciteit die het RIVM daarvoor nodig heeft.

Het heeft de voorkeur gehad om het onderzoek en zeker het verzamelen van materiaal snel op gang te brengen. Tijdens het onderzoek is het onze bedoeling om ook een paar sessies te houden met vertegenwoordigers van belangenorganisaties, om deze ook in het onderzoek te betrekken. Dit wordt binnenkort georganiseerd.

b. Onderzoek Zwemwater

De GGD heeft van RIVM antwoord ontvangen op de toonbankvraag over PFAS en zwemmen in de Westerschelde. RIVM heeft een vergelijking uitgevoerd van de concentratie PFAS in de Westerschelde met gemeten gehalten in de recreatieplas Berkendonk. Voor deze recreatieplas was al een uitgebreider onderzoek uitgevoerd. Op basis van deze vergelijking verwacht men geen gezondheidsnadelige effecten van PFAS als gevolg van zwemmen op locatie Terneuzen. Er worden nog representatieve metingen voor andere locaties in beeld gebracht.

Rijkswaterstaat gaat op een drietal representatieve locaties in 2022 PFAS meenemen in de reguliere bemonstering om de conclusies uit het GGD onderzoek te verifiëren.

c. Bloedonderzoek

Tijdens de statenvergadering op vrijdag 12 november jl. is door de SP de suggestie gedaan om zonder dat er bevolkingsonderzoek aan te pas komt anoniem via de bloedbank of via huisartsen te kijken of er een verhoging van PFAS is. Door het bekijken hiervan op postcodeniveau. Gedeputeerde Van der Velde heeft aangegeven die suggestie mee te nemen in de gesprekken met de GGD, omdat dat de instantie is die een oordeel moet vellen of dat noodzakelijk, nuttig en mogelijk is. Dat is inmiddels ook gebeurd. De GGD beoordeelt dit momenteel.

3. Provinciale verantwoordelijkheid pakken

a. Inventarisatie PFAS in indirecte lozingen

In opdracht van GS verlenen de omgevingsdiensten vergunningen voor indirecte lozingen van afvalwater en houden daar toezicht op. Er is sprake van een indirecte lozing als afvalwater op een riool, waterzuivering van derden of een ander 'werk' geloosd wordt. Bij tien Zeeuwse instellingen (6

bedrijven en 4 stortplaatsen) waarvoor wij bevoegd gezag zijn, hebben we een indicatief onderzoek laten uitvoeren naar het voorkomen van PFAS in het afvalwater. Uit deze resultaten is bij de onderzochte stortplaatsen (Koegorspolder, Nieuwdorp, Tuttelhoek, Hoosjesweg) en enkele bedrijven PFAS aangetoond in het afvalwater. Op zich is dit niet verrassend. Gezien de brede toepassing van PFAS houdende producten in onze maatschappij vinden we PFAS stoffen overal terug in onze leefomgeving. De gevonden concentraties lijken relatief laag, en zeker niet in gehalten als bij bedrijven zoals 3M die PFAS produceren.

De aanwezigheid van PFAS in het afvalwater is voor ons wel aanleiding voor een uitgebreider onderzoek om daar meer duidelijkheid over te krijgen. In overleg met de RUD-Zeeland is dit vervolgonderzoek intussen gestart.

b. Rwzi Bath

Uit een recent Stowa onderzoek² is in het effluent van de rioolwaterzuiverings-installatie Bath PFAS aangetroffen. Op ons verzoek gaan Rijkswaterstaat, de RUD-Zeeland, het waterschap Brabantse Delta, de Omgevingsdienst MiddenWest Brabant en wij samen bekijken welke bronnen hiervoor verantwoordelijk zijn. Wij willen dat per bron onderzocht wordt of aanvullende maatregelen mogelijk zijn om PFAS lozingen te beëindigen of te verminderen.

c. Natuurpakket Westerschelde

Naar aanleiding van de berichten over PFAS in de Westerschelde, is aan Deltares gevraagd om inzicht te geven in de mogelijke effecten en risico's van PFAS op het Natuurpakket Westerschelde. De notitie van Deltares treft u bijgevoegd aan.

Deltares heeft hiervoor aansluiting gezocht bij een notitie die Imares in 2010 heeft opgesteld. De conclusie was toen dat het hele areaal van de Westerschelde al te maken had met verontreinigingen afkomstig uit het Scheldestroomgebied. De conclusie van Imares was dat een met de Westerschelde aaneengesloten nieuw natuurgebied in of aan de Westerschelde dezelfde natuurkwaliteit en ontwikkelingsmogelijkheden heeft zal hebben (qua verstoring door verontreinigingen) als bestaand areaal van de Westerschelde. De recente data van zwevend stof en recent aangeslibd materiaal in en langs de Westerschelde geven geen reden van deze conclusie af te wijken.

Deltares geeft twee aanbevelingen mee. De eerste heeft betrekking op de Scheldeschorren, die direct vóór de Hedwigepolder liggen. Deze schorren moeten voor het project afgegraven worden. De grond die daarbij vrijkomt wordt deels afgevoerd naar het Rijksdepot Hollands Diep. Het gaat om grond die is verontreinigd met allerlei stoffen, waaronder ook een hoge concentraties PFOS. De rest van de afgegraven grond kan worden hergebruikt in het project. Beschikbare data geven aan dat diepere, oudere lagen minder verontreinigd zijn. Deltares vraagt daarbij aandacht voor de grond die niet afgegraven wordt, maar mogelijk door erosie (als het water de Hedwigepolder instroomt) in het Hedwigegebied terecht zal komen. Beschikbare data geven aan dat diepere, oudere lagen minder verontreinigd zijn. De verwachting is dat de concentraties niet problematisch zullen zijn, maar zekerheidshalve is het goed hiernaar onderzoek te doen. Dit punt wordt meegenomen in het project.

De tweede aanbeveling betreft aanvullende metingen, gericht op de kwaliteit van vers aangeslibd materiaal, vooral van nabij de Vlaams-Nederlandse grens. Provincie Zeeland zal in overleg met Rijkswaterstaat als beheerder van de Westerschelde invulling geven aan deze aanbeveling.

d. Grondwatermetingen

In het kader van monitoring KRW (Kader Richtlijn Water) wordt in afstemming met andere provincies een driejaarlijkse centrale monstername ronde gehouden. Daarbij worden op grondwatermonsters uit peilbuizen verschillende analyses uitgevoerd. Voor 2021 stond een nieuwe toetsingsronde gepland. Deze zal in Zeeland in december worden uitgevoerd en aan het analysepakket is voor een flink aantal locaties (45 á 50) de parameter PFAS toegevoegd. Vooruitlopend op de centrale monitoringsrapportage, die omstreeks eind Q1 2022 verwacht wordt, is aan de opdrachtnemer gevraagd om de analyseresultaten zo spoedig mogelijk na bemonstering en analyses te delen.

e. Zienswijze vaargeulonderhoud Westerschelde

Vanuit de afspraken in de Scheldeverdragen voert de Vlaamse overheid, specifiek de Afdeling Maritieme Toegang van het Departement van Mobiliteit & Openbare Werken (MOW), het vaargeulonderhoud voor de Westerschelde uit. Daartoe spelen aan Nederlandse

² Stowa 2021-46: PFAS IN INFLUENT, EFFLUENT EN ZUIVERINGSSLIB RESULTATEN VAN EEN MEETCAMPAGNE OP ACHT RWZI'S. [STOWA 2021-46 PFAS.pdf](#)

kant verschillende besluiten en vergunningen. Het gaat onder andere om vergunning vanuit de Waterwet, het Besluit bodemkwaliteit en Wet natuurbescherming. Vergunningen en besluiten worden door het Rijk verleend en genomen. Op dit moment liggen de vergunningen in kader van de Waterwet, Ontgrondingenwet en de Wet natuurbescherming in ontwerp ter inzage. De ontwerp-vergunning vanuit de Wet natuurbescherming die nu ter inzage ligt betreft de periode 1 januari 2022 – 31 december 2028 en lag tot 18 november 2021 ter inzage. Wij hebben vorige week hier een zienswijze op ingediend, die u ook in afschrift heeft ontvangen.

f. SPUK aanvraag PFAS onderzoek Seaspray

Op 1 november heeft Provincie Zeeland een positief besluit ontvangen op een aanvraag voor een Rijksbijdrage voor nader onderzoek naar verhoogde PFAS langs de (Zeeuwse) kustlijn. Vergeleken met het achterland ligt hier mogelijk een relatie met het zogenoemde sea spray effect (PFAS afkomstig uit de waterfractie die neerslaat op de kustlijn). Deze aanvraag is in afstemming met de Zeeuwse gemeenten (Zeeuws Platform Bodembeheer) ingediend.

De provincies Noord- en Zuid-Holland hebben overeenkomstige aanvragen ingediend en positieve besluiten ontvangen. In onderlinge afstemming zal bezien worden op welke wijze de middelen het meest efficiënt kunnen worden ingezet aangezien de problematiek langs de gehele Nederlandse kust overeenkomstig is.

4. Verbeterpunten uit PFAS-dossier

a. Verdrag van Helsinki – Grensoverschrijdende vergunningen

De provincie heeft samen met de RUD en Rijkswaterstaat een werkgroep ingericht, die frequent samen komt, om in beeld te brengen hoe de informatievoorziening en de huidige werkprocessen op dit moment zijn ingeregeld. Omdat wij hebben geconstateerd dat wij deze taak moeten verstevigen zijn wij informatie aan het verzamelen en aan het uitwerken hoe deze taak vorm kan worden gegeven teneinde op een goede manier uitvoering te geven aan de verplichtingen volgend uit het verdrag van Espoo en Helsinki evenals ons ambitieniveau. Hierbij kijken wij ook naar werkafspraken in de naburige regio's en verantwoordelijkheden per bevoegd gezag. Wanneer dit helder is, zullen wij deze werkafspraken afstemmen met de diverse Vlaamse overheden.

b. Zeehondenonderzoek

Op 4 november is in de PZC een bericht verschenen, waarin twee onderzoeken zijn aangehaald. Enerzijds het 'Voedselwebonderzoek' (Identification and trophic transfer of contaminants in estuarine food webs) uit 2010, dat direct in beeld is geweest en ook in juni 2021 in onze brief aan PS is aangehaald, en anderzijds het onderzoek Zeehonden in het Deltagebied, uit 2015. Zoals in onze verklaring van 5 november jl. aangegeven hadden we met de kennis van nu over PFAS de uitkomsten van dit onderzoek hierin ook direct moeten betrekken. Dat is niet gebeurd en dat betreuren we. Als Provincie is dit onderzoek niet direct betrokken en ook elders is deze kennis niet direct meegenomen in de informatievoorziening. In de bijlage treft u een uitgebreider overzicht aan van de geschiedenis van dit onderzoek Zeehonden in het Deltagebied.

Zoals wij in onze verklaring hebben aangegeven hebben wij binnen onze eigen organisatie gekeken of er mogelijk andere onderzoeken zijn die voor het PFAS-dossier relevant zouden kunnen zijn. Onder andere op het gebied van water, bodem, milieu en natuur wordt hier naar gekeken en er is in de (digitale) archieven met verschillende zoektermen gezocht. Vooralsnog hebben we geen specifieke eerder onbekende onderzoeken gevonden. Vanaf juni is stap voor stap al een lijst ontstaan met inmiddels tientallen rapporten die - soms in opdracht van de provincie, maar veelal in opdracht van andere partijen - zijn opgesteld. Wij hebben alle rapporten met een directe relevantie voor dit dossier via www.zeeland.nl/milieu/pfas ontsloten.

Tegelijkertijd is bekend dat bij vele werkzaamheden waar wij als provincie betrokken zijn onderzoeken naar bodemkwaliteit, en soms ook grondwater of oppervlaktewater worden gedaan. Dat gebeurt bijvoorbeeld bij infraprojecten. Bij dit soort onderzoeken is PFAS een factor waar rekening mee gehouden wordt. Veelal is het Tijdelijk Handelingskader PFAS het kader wat hier op van toepassing is.

Waar dit soort onderzoeken een relatie hebben met de Westerschelde en het Kanaal Gent-Terneuzen bekijken we die informatie met extra interesse.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

Bijlagen:

1. Overzicht geschiedenis Zeehondenonderzoek
2. Definitief memo PFAS Westerschelde NPW

U wordt verzocht om in uw correspondentie steeds het zaaknummer te vermelden.